

Spolufinancováno
Evropskou unií

MUNI

1. STUPEŇ ZÁKLADNÍCH ŠKOL

PŘÍLOHA KOMPETENČNÍHO
RÁMCE ABSOLVENTA
A ABSOLVENTKY UČITELSTVÍ

Finální verze

16. ledna 2026

Autorský tým:

doc. Mgr. Jiří Havel, Ph.D.; Mgr. Veronika Bačová, Ph.D.; PhDr. Jana Cachová, Ph.D.; Mgr. Tereza Češková, Ph.D.; Mgr. et Mgr. Eliška Homutová; prof. PaedDr. Jarmila Honzíková, Ph.D.; doc. PhDr. Alena Hošpesová, Ph.D.; doc. PhDr. Marcela Janíková, Ph.D.; doc. RNDr. Darina Jirotková, Ph.D.; PhDr. Jana Poche Kargerová, Ph.D.; doc. PhDr. Dana Kasperová, Ph.D.; doc. PhDr. Ludmila Miklánková, Ph.D.; doc. Mgr. Petr Najvar, Ph.D.; Mgr. Marie Pavelková, Ph.D.; Mgr. Helena Picková, Ph.D.; PhDr. Miroslav Procházka, Ph.D., MBA; PhDr. Barbora Petrů Puhrová, Ph.D.; doc. PaedDr. Miluše Rašková, Ph.D.; PhDr. Jana Slezáková, Ph.D.; doc. PhDr. Jana Stará, Ph.D.; doc. PhDr. Dominika Provázková Stolinská, Ph.D., MBA, PhDr. Hana Valešová, Ph.D.; doc. PaedDr. Jiří Vaníček, Ph.D., doc. PhDr. Miluše Vítečková, Ph.D., MBA

Jazyková redakce: Mgr. Klára Březinová

Grafická úprava: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy; Masarykova univerzita

Oponenti:

Elektronická verze publikace je dostupná na www.msmt.cz, www.edu.gov.cz

ÚVODNÍ SLOVO

Vážené kolegyně, vážení kolegové,
milé studentky, milí studenti,

profese učitelky či učitele na prvním
stupni základní školy patří nejen v
rámci školského systému k těm
nejnáročnějším.

V českých školách je totiž obvyklé, že
my, učitelky a učitelé na tomto stupni,
nevyučujeme jen vybrané aprobační předměty, ale často všechny předměty
napříč celým kurikulem. Musíme se proto orientovat v poznatcích mnoha
oborů a v různých způsobech uvažování o přírodě, společnosti a člověku.
Multioborovost ale není jedinou definující charakteristikou učitelství v
primární škole. Druhým aspektem je práce se specifickou skupinou dětí
mladšího školního věku. Rozumět mateřskému jazyku, matematice,
přírodovědě, společenským vědám a humanitním oborům pro nás znamená
vidět jejich obsah očima svých žáků a hledat cesty, jak jim pomáhat jejich
vlastní perspektivu postupně rozvíjet, kultivovat a zpřesňovat. Ačkoli si část
společnosti myslí, že stačí, když toho učitelé na 1. stupni základní školy “vědí
méně”, ve skutečnosti stojí první stupeň základního vzdělávání na učitelkách
a učitelích, jejichž “vědění” zahrnuje nejen základní poznatky různých
oborových disciplín, ale poznatky kognitivní, vývojové, sociální a pedagogické
psychologie a zejména oborových didaktik, které umožňují realizovat
moderní a efektivní školní vzdělávání.

Celkové pojetí současného vzdělávání vychází z humanistických principů.
Respektuje individuální (tedy i speciální) vzdělávací potřeby žáků a žákyň,
opírá se o konstruktivistické přístupy ke zprostředkování didaktického
obsahu učiva, usiluje o vnitřní diferenciaci cílů, postupů, metod a výsledků
učení.

S tímto vědomím jsme přistoupili k tvorbě indikátorů, které specifikují
profesní kompetence obsažené v celostátním Kompetenčním rámci
absolventa a absolventky učitelství (2023) v kontextu aprobační vyučujících v
primárním vzdělávání. Na jejich formulaci se podíleli zástupci osmi fakult,
které v České republice realizují studijní program Učitelství pro první stupeň
základní školy. Konstruktivní kritikou i konkrétními návrhy přispěli také
někteří studující, absolventi či provázející učitelé. Jednotlivé fakulty
(vzdělávací obory, studijní předměty) si nyní tento rámec autenticky zpracují
do svých studijních formativních či zpětnovazebních materiálů.

Pevně věříme, že vznikl materiál, který přispěje ke kultivaci celého prostoru,
v němž se připravují budoucí učitelé a učitelky prvního stupně základní školy,
a který povede ke zkvalitnění praxe, v níž působí naši absolventi i zkušení
učitelé a učitelky.

V tomto smyslu přejeme všem zainteresovaným aktérům hodně úspěchů!

doc. Mgr. Jiří Havel, Ph.D.

vedoucí katedry primární pedagogiky PdF MU

“ VIZE ABSOLVENTA A ABSOLVENTKY UČITELSTVÍ

Profesní kompetence obsažené v tomto Rámci je možné zjednodušeně vyjádřit také formou této vize absolventa a absolventky učitelství:

PŘEJEME SI ABSOLVENTA A ABSOLVENTKU UČITELSTVÍ, KTERÝ NEBO KTERÁ V CO NEJVYŠŠÍ MOŽNÉ MÍŘE:

- rozumí vyučovaným oborům, dále se v nich rozvíjí a zprostředkovává je žákům a žákyním podle jejich vzdělávacích potřeb;
- poznává žáky a žákyně a jejich vzdělávací potřeby a nastavuje s ohledem na ně cíle výuky;
- vede výuku tak, aby umožňovala každému žákovi i žákyni naplňovat jeho či její potenciál bez ohledu na sociální postavení nebo znevýhodnění a maximálně rozvíjet jeho či její klíčové kompetence a gramotnosti;
- podporuje u žáků a žákyň motivaci k učení a reaguje na jejich potřeby;
- vytváří bezpečné prostředí pro učení a vede žáky a žákyně k chování podporujícímu učení, ke spolupráci a vzájemnému respektu;
- vhodně pracuje s digitálním i fyzickým prostředím pro učení;
- hodnotí na základě kritérií a převážně formativně, to zejména znamená, že poskytuje a přijímá zpětnou vazbu a vede k tomu také žáky a žákyně;
- spolupracuje s kolegy a kolegyněmi na výuce a podpoře konkrétních žáků a žákyň a komunikuje s rodiči v zájmu jejich dětí;
- reflektuje svou výuku na základě důkazů o učení žáků a žákyň;
- s oporou o reflexi výuky utváří své sebepojetí v roli učitele či učitelky a řídí svůj další profesní rozvoj;
- odpovědně pracuje s informacemi a s digitálními nástroji, vede žáky a žákyně k demokratickým hodnotám a jedná v souladu s profesní etikou;
- a pečuje o své duševní zdraví a psychohygienu.

KOMPETENČNÍ RÁMEC ABSOLVENTA A ABSOLVENTKY UČITELSTVÍ

Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství je tvořen 18 kompetencemi rozdělenými do 6 oblastí.

1. Vyučované obory a jejich zprostředkování žákům a žákyním

- 1.1. Rozumím vyučovaným oborům a dále se v nich rozvíjím.
- 1.2. Didakticky zprostředkuji obsah vyučovaných oborů žákům a žákyním v souladu s jejich vzdělávacími potřebami.

2. Plánování, vedení a reflexe výuky

- 2.1. Nastavuji cíle výuky a vedu k nastavování vlastních cílů také žáky a žákyně.
- 2.2. Poznávám vzdělávací potřeby žáků a žákyň a plánuji výuku tak, aby každému žákovi a žákyni umožňovala aktivně se zapojit a dosahovat stanovených cílů.
- 2.3. Podporuji u žáků a žákyň zvědavost a motivaci k učení.
- 2.4. Efektivně vedu výuku a v jejím průběhu zjišťuji míru porozumění žáků a žákyň a reaguji na jejich potřeby.
- 2.5. Reflektuji výuku a vyhodnocuji dosahování stanovených cílů.

3. Prostředí pro učení

- 3.1. Vytvářím bezpečné prostředí pro učení.
- 3.2. Vedu žáky a žákyně k chování podporujícímu učení a ke spolupráci.
- 3.3. Zajišťuji vhodné uspořádání fyzického prostoru i digitálního prostředí, kde se učení odehrává.

4. Zpětná vazba a hodnocení

- 4.1. Hodnotím na základě kritérií a vedu k tomu také žáky a žákyně.
- 4.2. Poskytuji a přijímám zpětnou vazbu a vedu k tomu také žáky a žákyně.
- 4.3. Vedu žáky a žákyně k reflexi jejich učení.

5. Profesní spolupráce

- 5.1. Spolupracuji s kolegy a kolegyněmi ve prospěch žáků a žákyň a společného profesního růstu.
- 5.2. Spolupracuji s rodiči a širší komunitou školy v zájmu žáků a žákyň.

6. Profesní sebepojetí, rozvoj, etika a duševní zdraví

- 6.1. Systematicky pracuji na utváření svého sebepojetí v roli učitele či učitelky a na svém profesním rozvoji.
- 6.2. Odpovědně pracuji s informacemi a s digitálními nástroji, vedu žáky a žákyně k demokratickým hodnotám a jednám v souladu s profesní etikou.
- 6.3. Systematicky pečuji o své duševní zdraví a psychohygienu.

OBLAST 1 VYUČOVANÉ OBORY A JEJICH ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ŽÁKŮM A ŽÁKYNÍM

Kompetence 1.1: Rozumím vyučovaným oborům a dále se v nich rozvívím.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Mám ve vyučovaných oborech znalosti a dovednosti, které mi umožňují efektivně plánovat a realizovat výuku (viz 2. oblast kompetencí).

- Disponuji komplexními znalostmi a dovednostmi ve vzdělávacích oblastech vyučovaných na 1. stupni ZŠ a prostřednictvím podnětné výuky svým žákům a žákyním pomáhám budovat základy oborových znalostí.
- Vzájemně propojuji vyučované obory, neboť primární vzdělávání je z podstaty integrované.
- Disponuji oborovými znalostmi a dovednostmi kontextualizovanými do regionu školy, neboť je žádoucí posílit učení v přirozeném prostředí.
- Respektuji nezastupitelnost všech vyučovaných oborů, abych svým žákům a žákyním vytvářel/a rovnocenné příležitosti pro cestu k jednotlivým vzdělávacím oborům.
- Disponuji takovými jazykovými prostředky, díky nimž jsem pro žáky a žákyně mluvním vzorem, cíleně přizpůsobuji jazykové prostředky, specifické pro vzdělávací oblasti, výukovým a komunikačním situacím ve třídě.

2. Mám pozitivní vztah k vyučovaným oborům, zajímám se o jejich vývoj a budoucnost.

- Cíleně rozvívám své oborové znalosti a myšlení ve všech oblastech primárního vzdělávání.
- I k oblastem, které mi nejsou přirozeně blízké, přistupuji tak, aby si k nim moji žáci a žákyně mohli budovat pozitivní vztah.
- Sleduji aktuální trendy ve všech oborech či oblastech primárního vzdělávání a jejich vývoj zohledňuji ve své výuce.

3. Rozumím tomu, jak ve vyučovaných oborech vzniká (vědecké) poznání, využívám spolehlivé oborové zdroje informací a kriticky zdroje informací hodnotím.	• Ve všech vzdělávacích oborech vybírám spolehlivé zdroje a kriticky je vyhodnocuji v zájmu kvality výuky. • Učebnice, příručky a další didaktické materiály posuzuji s ohledem na aktuální vědecké poznání v daném oboru/oblasti i vzhledem k věkovým a individuálním zvláštnostem žáků a žákyň. • Rozumím významu primárního vzdělávání jako prostoru, kde se pokládají základy pro budoucí vzdělávání a celoživotní učení. • Uvědomuji si, jak se v jednotlivých oborech odlišně utváří vědění a ve své výuce jednotlivých integrujících školních předmětů to zohledňuji.
4. Umím ve vyučovaných oborech využívat moderní technologie.	• Při přípravě i ve vlastní výuce využívám digitální technologie (jazykové příručky, nástroje umělé inteligence, slovníky, mapové aplikace, tabulkové procesory, CAS, fotoaparáty a programy ke zpracování fotografií, videí a animací, robotické hračky aj.), kriticky hodnotím jejich přínos pro učení žáků a žákyň, využívám je například pro rozvoj poznání. • Při zprostředkování obsahu učiva využívám různá média, která posilují jeho hodnotovou, motivační, kognitivní, kultivační a emocionální funkci, a zároveň slouží k rozvíjení digitálních kompetencí žáků a žákyň. • Používám digitální nástroje k dokumentaci individuálního pokroku žáků a žákyň i ke komunikaci s rodiči, případně s jinými pedagogickými pracovníky. • Uvědomuji si různá nebezpečí v kyberprostoru a přiměřeně na ně reaguji, pokud se vyskytnou, respektuji zásady ochrany osobních údajů a uplatňuji preventivní aktivity rizikových jevů v kontextu využití moderních technologií.
5. Orientuji se ve vztahu vyučovaných oborů a kurikula na různých stupních vzdělávání.	• Zohledňuji cíle, strukturu i očekávané výsledky učení RVP ZV při plánování výuky a formuluji je tak, aby odpovídaly vzdělávacím potřebám žáků a žákyň. • Orientuji se v transformaci obsahů vědních oborů do RVP ZV, z RVP do ŠVP a z ŠVP do výuky. • Při plánování a realizaci výuky cíleně rozvíjím klíčové kompetence žáků a žákyň v souladu s kompetenčním charakterem kurikula a reflektuji jejich dopad na kvalitu učení. • Zním obsah RVP ZV a orientuji se v obsahu kurikula pro předškolní vzdělávání i pro 2. stupeň ZŠ.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

6. Reflektuji úroveň vlastních kompetencí ve vyučovaných oborech, jsem si vědom/a limitů těchto oborů i svých vlastních a kontinuálně se ve vyučovaných oborech vzdělávám.

- Mám znalosti a dovednosti ve vyučovaných oborech, znám své silné stránky a dále je rozvíjím, slabé stránky cíleně kompenzuji.
- Sleduji aktuální oborovědidaktickou literaturu i jiné pedagogické zdroje jako pramen relevantních informací.
- Své znalosti jednotlivých oborů reflektuji v kontextu vývojových specifík žáků a žákyň mladšího školního věku a jejich individuálních potřeb, neboť chci zprostředkovávat podstatné a adekvátně náročné učivo, aby se každý jedinec mohl optimálně rozvíjet.
- Cíleně se vzdělávám prostřednictvím odborných školení a jiných forem celoživotního vzdělávání, které rozvíjejí moje porozumění vyučovaným obsahům a principům jejich zprostředkování.
- Pro rozvoj svých profesních kompetencí se zapojuji do kolegiální podpory, využívám zpětnou vazbu od žáků a žákyň i aktérů vně školy, včetně školní inspekce.

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

7. Rozumím souvislostem vyučovaných oborů s jinými obory a průřezovým konceptům, které jsou společné více oborům.

- V rámci integrace vyučovacích obsahů dodržuji návaznost mezipředmětových a mezioborových konceptů a adekvátně je uplatňuji ve své pedagogické práci.
- Výuku plánuji dle témat propojujících jednotlivé obory všude tam, kde je to nosné.
- Využívám souvislosti napříč vyučovány obory a jejich vazbu na průřezová témata, základní gramotnosti a klíčové kompetence.
- Promýšlím strukturu poznání a myšlení v jednotlivých oborech i potřeby jednotlivých žáků a žákyň, na základě toho zprostředkovávám jednotlivcům adekvátní učební výzvy.

8. Rozumím terminologii, konceptům a vnitřním souvislostem vyučovaných oborů natolik, že dokážu efektivně plánovat a realizovat výuku také pro nadané a mimořádně nadané žáky s hlubokým zájmem o daný obor.

- Ve výuce navazuji na předchozí zkušenosti a přirozené zájmy žáků a žákyň, na základě pedagogického diagnostikování vycházím z individuálních rozdílů ve zralosti a připravenosti žáků a žákyň.
- Hledám cesty, jak i velmi pokročilé žáky a žákyň dále kognitivně rozvíjet.
- Vytvářím podnětné učební prostředí pro rozvoj nadaných žáků a žákyň, mám pro to ve vyučovaných oborech znalosti a dovednosti nad rámec běžného kurikula.
- V reakci na aktuální zájem konkrétních (nadaných) žáků rozšiřuji své znalosti a porozumění, a to i v tématech, která mi nejsou osobně blízká.
- Na základě spolupráce se školními i školskými poradenskými zařízeními konkretizuji učivo pro nadané žáky v individuálních vzdělávacích plánech.

OBLAST 1

VYUČOVANÉ OBORY A JEJICH ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ŽÁKŮM A ŽÁKYNÍM

Komentář k významu kompetence 1.1 pro učení žáků a žákyň

První stupeň základní školy představuje specifický vzdělávací prostor. V českém kulturním kontextu je obvyklé, že učitelé na tomto stupni školského systému vyučují předměty napříč celým kurikulem, a nikoli jen vybrané aprobační předměty. Hlavní charakteristikou jejich „oborové odbornosti“ je tedy multioborovost, tj. porozumění rozmanitým oborovým poznatkovým základnám a rozličným způsobům uvažování o přírodě, společnosti a člověku. Tento fakt by neměl automaticky znamenat, že jejich oborové znalosti jsou podstatně omezené, mělké nebo nestrukturované. Profesním imperativem učitelek a učitelů na 1. stupni základní školy je tedy kultivovat své oborové znalosti a dovednosti nejen v oborech osobně preferovaných, ale ve všech, které státní i školní kurikulum zahrnuje.

Kompetence Rozumím vyučovaným oborům v sobě zahrnuje dva mody

rozumění. Rozumět „pro sebe“ odkazuje k oborovému vědění, jaké má každý jiný odborník v oboru. Vedle toho je třeba, aby učitelé a učitelky na 1. stupni základní školy rozuměli vyučovanému oboru „z perspektivy jeho zprostředkování dětem mladšího školního věku“. To jim umožňuje identifikovat klíčová místa kurikula, ctít didaktické principy přiměřenosti, návaznosti a cykličnosti učiva a připravovat pro žáky a žákyň takové úlohy, které budou respektovat to, jak se žákovské vědění utváří.

Rozumění vyučovaným oborům je také předpokladem pro práci vyučujících jako spolutvůrců kurikula (tvůrců a správců školního vzdělávacího programu). Hluboké porozumění oborovému obsahu umožňuje sestavovat lineární tematické plány pro delší časová období a nacházet mezipředmětová propojení s jinými obory školního vzdělávání.

OBLAST 1 VYUČOVANÉ OBORY A JEJICH ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ŽÁKŮM A ŽÁKYNÍM

Kompetence 1.2: Didakticky zprostředkují obsah vyučovaných oborů žákům a žákyním v souladu s jejich vzdělávacími potřebami.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Srozumitelně a fakticky správně zprostředkují obsah vyučovaných oborů žákům a žákyním na příslušném stupni vzdělávání v souladu s jejich vzdělávacími potřebami, tj. obsah didakticky transformují.

- Disponují didaktickými znalostmi obsahu ve vzdělávacích oborech/oblastech, to jim pomáhá k uvědomění co, kdy, proč a jak vyučují.
- Z obsahu vyučovaných oborů vybírám podstatné pojmy, koncepty, principy s ohledem na věkové a individuální zvláštnosti žáků a žákyň.
- Transformuji obsah do logických celků, etap a fází podle úrovně a specifík žáků a žákyň.
- Vytvářím učební prostředí a funkčně s ním pracuji tak, aby žákům a žákyním poskytovalo příležitosti k vyváženému rozvoji oborových znalostí a dovedností, základních gramotností i klíčových kompetencí v souladu s očekávanými výsledky učení.

2. V rámci didaktické transformace efektivně vytvářím příležitosti pro učení a využívám vhodné vyučovací metody a prostředky pro učení, např. učební úlohy, situace, modely a modelové příklady, a informační zdroje, včetně digitálních (viz také kompetence 2.2).

- Ve výuce často uplatňuji induktivní přístup, při němž žáci a žákyně objevují obecné principy a zákonitosti na základě zkoumání konkrétních, pro ně smysluplných situací, deduktivní přístup volím tehdy, když obsah není dostatečně ukotvený v jejich reálné zkušenosti.
- Přímoou výuku vedu interaktivně, průběžně ověřuji míru porozumění očekávaným výsledkům učení a zajišťuji individuální podporu žákům a žákyním na základě jejich aktuálních vzdělávacích potřeb.
- Vedle příležitostí pro osvojení a automatizaci základních znalostí a dovedností do výuky systematicky zařazuji také učební úlohy vedoucí k aktivnímu učení žáků a žákyň založeném na konstruktivistických přístupech a metodách, činnostním a zkušenostním učení (problémově orientovaná výuka, badatelská výuka, projektová výuka, experimentování atp.).
- Vytvářím prostor pro diferencovanou práci žáků a žákyň zadáváním různě náročných úloh (např. sérií gradovaných úloh) a aktivit.
- Ve výuce vytvářím příležitosti jak pro individuální, tak pro kooperativní činnosti, využívám k tomu různé výukové strategie (metody, formy, prostředky) v závislosti na stanovených výukových cílech.

3. Zprostředkuji žákům a žákyním souvislosti mezi oborovou teorií, reálnými jevy a životní praxí, včetně aktuálního dění (viz také kompetence 2.3).

- Zprostředkovávám žákům a žákyním oborový obsah s využitím jejich autentických nebo zprostředkovaných zkušeností, jako jsou literární dílo, film, audiokniha, terénní výuka, místně zakotvené učení, výuka ve specializovaných učebnách a prostředích (např. dílna, kuchyňka, zahrada), výuka v muzeu, exkurze, tematické vycházky, výlety, besedy, virtuální prohlídky apod.
- Průběžně sleduji aktuální dění a tam, kde je to možné, výuku propojuji s reálnou životní zkušeností i s historickými, geografickými či jinými souvislostmi.
- Vedu žáky a žákyně k tomu, aby si uvědomovali souvislosti mezi školními poznatky a reálným životem, vedu je k exaktnímu i kritickému uvažování, k tvůrčím činnostem, k rozvoji autonomie.
- Vytvářím a využívám výukové situace, v nichž žáci a žákyně rozvíjejí pozitivní postoje k sobě samým, k ostatním i ke společnosti jako celku.

4. Vyučované obory zprostředkovávám jako otevřené a stále se vyvíjející, a jako provázané s dalšími obory; ne jako uzavřené a izolované soubory vědění.

- Smysluplně integruji obsahy a cíleně vytvářím příležitosti k tomu, aby žáci a žákyně vnímali a aplikovali znalosti a dovednosti napříč vzdělávacími oblastmi.
- Seznamuji žáky a žákyně s novými vědeckými poznatky, vedu je k uvědomění si vývoje lidského poznání a vědění.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

5. Pracuji s prostředím pro učení žáků, včetně digitálního, tak, aby podporovalo jejich učení ve vyučovaných oborech (viz také 3. oblast kompetencí).

- Systematicky provazuji poznatky, zkušenosti a zážitky z výuky mimo třídu s vyučovanými obsahy, svědomitě se připravuji na činnosti s žáky a žákyněmi i na následnou reflexi.
- Při přípravě i ve vlastní výuce využívám rozmanité zdroje a nástroje včetně digitálních (internetové jazykové příručky a slovníky, tabulkové procesory, CAS, mapové aplikace, fotoaparáty a programy ke zpracování fotografií, videí a animací, robotické hračky aj.).
- Vedu žáky a žákyně k bezpečnému pohybu v digitálním prostředí, ke smysluplnému využívání digitálních technologií, nástrojů generativní AI a kritickému zhodnocení získaných informací.

6. Pracuji s předporozuměními (prekoncepty), včetně chybných porozumění (miskonceptů), která žáci a žákyně mají o klíčových pojmech ve vyučovaných oborech, a s častými chybami a překážkami pro porozumění obsahu.

- Aktivně zjišťuji prekoncepty a miskoncepty žáků a žákyně, vytvářím příležitosti pro jejich uvědomění si, AHA momenty i rekonstrukci.
- S chybou i miskoncepty žáka či žákyně pracuji jako s příležitostí k hlubšímu porozumění obsahu a k rozvoji jejich kognitivních i metakognitivních schopností či jejich sociálních a personálních kompetencí.
- Vyjadřuji respekt k práci a řešitelskému postupu každého žáka či žákyně a vedu je k diskusi o nich a také k tomu, aby si dokázali říct o pomoc.

7. Vhodně využívám oborově-didaktické koncepty specifické pro vyučované obory, a to zejména při plánování, realizaci a reflexi výuky a v procesu zpětné vazby a hodnocení (viz 2. a 4. oblast kompetencí).

- Při plánování, realizaci i reflexi výuky zohledňuji a využívám specifika vyučovacích oborů i jednotlivých žáků a žákyně (např. komunikační pojetí jazyka, porozumění jevům ve vlastním regionu v kontextu, podpora tvořivosti a estetického cítění, rozvíjení informatického myšlení žáka či žákyně atd.).
- Na základě reflexe předchozí výuky a evidence důkazů o učení žáků a žákyně si stanovím jasné a dosažitelné cíle, metody a formy výuky vedoucí k jejich dosažení.
- Na základě evidence důkazů o učení žáků a žákyně uplatňuji vhodné metody a formy výuky tak, aby odpovídaly stanoveným cílům a umožňovaly všem aktivní učení.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

8. Vedu žáky a žákyně ve vyučovaných oborech ke kritickému uvažování a k tvůrčí činnosti a etickému jednání.

- V maximální míře využívám podnětné učební úlohy nabízející různé postupy řešení, které rozvíjejí kritické myšlení žáků a žákyně a jejich kreativitu, různá řešení s nimi reflektuji.
- Vedu žáky a žákyně ke kriteriálnímu hodnocení a sebehodnocení.
- Cíleně vytvářím příležitosti pro rozvíjení kritického myšlení, s žáky a žákyněmi reflektuji důvěryhodnost a relevanci používaných zdrojů, dat, tvrzení a postupů.
- Rozvíjím citlivost žáků a žákyně k etickému jednání, cíleně vyhledávám podněty, příklady a situace, na nichž lze jednání diskutovat.

9. Zprostředkovávám žákům a žákyním průřezová témata a koncepty, které jsou společné více oborům; případně vyučuji také mezioborově, tematicky.

- Pokud je to možné, integruji obsahy, nedržím se izolovaných předmětových obsahů.
- Smysluplně propojuji průřezová témata, základní gramotnosti a klíčové kompetence s oborovým učivem, nevyučuji je izolovaně.
- Spolupracuji s dalšími vyučujícími i s odborníky a odbornicemi z různých oblastí, jejich podněty integruji do vzdělávací nabídky.

10. Mám ucelenou koncepci výuky na příslušném stupni vzdělávání ve vyučovaných oborech, a to včetně koncepce výuky žáků a žákyně se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně nadaných a mimořádně nadaných.

- Aktivně se seznamuji s aktuálními výzkumnými poznatky a moderními trendy v primárním vzdělávání, a to v národním i mezinárodním kontextu.
- Dokážu realizovat akční výzkum pedagogické praxe a na základě toho inovovat vlastní pedagogickou činnost.
- Průběžně upravuji koncepci výuky s ohledem na platné státní kurikulum i aktuální poznatky z didaktiky jednotlivých oborů.
- Aktuální trendy a poznatky uplatňuji při úpravách ŠVP, zohledňuji specifičnost dané školy.
- Reflektuji výhody a nevýhody různých přístupů k vedení výuky tak, abych nabízel/a efektivní diferencované podněty pro učení všech žáků a žákyně.
- Systematicky diagnostikuji individuální potřeby svých žáků a žákyně, včetně speciálních, a přizpůsobuji tomu výuku.

OBLAST 1

VYUČOVANÉ OBORY A JEJICH ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ŽÁKŮM A ŽÁKYNÍM

Komentář k významu kompetence 1.2 pro učení žáků a žákyň

Specifika 1. stupně základní školy jako vzdělávacího prostoru jsou dána také věkovými zvláštnostmi dětí mladšího školního věku a individuálními vzdělávacími potřebami uvnitř nejrozmanitější žakovské kohorty v českém základním a středním školství.

Zohlednění věkových zvláštností žáků a žákyň neodkazuje jen k respektování vývojových stádií v kognitivní, emoční, sociální či motorické doméně. Připomíná také, jak je důležité pracovat s funkčními vysvětlujícími (didakticky zjednodušujícími) modely reality a konstruovat takové konkrétní učební úlohy, které respektují myšlenkové procesy žáků a žákyň a které pomohou identifikovat a korigovat jejich prekoncepty týkající se nejrůznějších témat ve školním vzdělávání.

Respekt k individuálním vzdělávacím potřebám žáků a žákyň je jedním z fundamentálních principů moderního vzdělávání v současné české škole. Vychází z konceptu společného vzdělávání a navazuje na dynamický rozvoj poznatkové základny pedagogické psychologie a sociologie vzdělávání. Výuka, jež respektuje individuální vzdělávací potřeby žáků a žákyň, stojí méně na frontálních metodách, transmisivním pojetí či hromadných organizačních formách a více na humanistickém pojetí vzdělávání, aktivní participaci žáků na výuce, vnitřní diferenciaci cílů, postupů, metod a výsledků učení. Z hlediska strategií a organizace výuky nejsou opomíjeny přístupy zahrnující skupinovou práci, kooperativní výuku, příležitosti pro uplatňování induktivních a badatelských učebních strategií či vrstevnické a formativní způsoby hodnocení.

Současné pojetí respektu k individuálním vzdělávacím potřebám má své kořeny v konstruktivistických teoriích učení (např. Piaget, 1957) a v sociokulturních teoriích kognitivního vývoje (Vygotsky, 1962, 1978); na školní učení má být nahlíženo jako na individuální proces aktivní konstrukce znalostí, který probíhá v interakcích mezi jednotlivými účastníky, tj. mezi učitelem a žáky, ale i ve vrstevnických interakcích mezi žáky. Inspirace k pojetí a organizaci vyučování lze čerpat v inovativních přístupech vycházejících z tzv. reformních či alternativních škol (Montessori pedagogika, Daltonský plán, Začít spolu apod.). Legislativní rámec zahrnuje koncepci tzv. Společného vzdělávání zavedeného novelou zákona 561/2004 Sb. platnou od 1. září 2016.

Doporučená bibliografie

- Hejný, M. (2014). *Vyučování matematice orientované na budování schémat: Aritmetika 1. st. ZŠ*. Pedagogická fakulta UK.
- Hejný, M., & Kuřina, F. (2009). *Dítě, škola a matematika*. Portál.
- Helus, Z. (2009). *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Portál.
- Hrabal, V., & Pavelková, I. (2010). *Jaký jsem učitel*. Portál.
- Janík, T. (Ed.). (2013). *Kvalita (ve) vzdělávání: obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky*. Masarykova univerzita.
- Janík, T., Maňák, J., & Knecht, P. (2009). *Cíle a obsahy školního vzdělávání a metodologie jejich utváření*. Paido.
- Jirotková, D. (2010). *Cesty ke zkvalitňování výuky geometrie*. Pedagogická fakulta UK.
- *Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství*. (2023). MŠMT.
- Kuřina, F., & Vondrová, N. (2022). *15 pohledů na školskou matematiku. Jak to vidíme*. Pedagogická fakulta UK.
- Mareš, J. (1998). *Styly učení žáků a studentů*. Portál.
- Montessori, M. (2017). *Objevování dítěte*. Portál.
- Pasch, M. (Ed.). (1998). *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Portál.
- Piaget, J., & Inhelderová, B. (1997). *Psychologie dítěte*. Portál.
- Piaget, J. (1957). *Construction of reality in the child*. Routledge & Kegan Paul.
- Průcha, J. (1997). *Moderní pedagogika*. Portál.
- Rendl, M., & Vondrová, N. (Eds.). (2013). *Kritická místa matematiky na základní škole očima učitelů*. Pedagogická fakulta UK.
- Smetáčková, I. (Ed.). (2023). *Cesty ke školnímu úspěchu: učitelská podpora žáků a žákyň na 1. stupni ZŠ*. Pedagogická fakulta UK.
- Stará, J. (2019). *Práce učitelů s učebnicemi*. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.
- Stará, J., & Zemanová, B. (2022). *Obecná didaktika III – učební metody a strategie*. Pedagogická fakulta UK.
- Stará, J., Zemanová, B., & Horská, P. (2020). *Obecná didaktika I – plánování výuky*. Pedagogická fakulta UK.
- Starý, K., Chvál, M., & Laufková, V. (2022). *Hodnocení pro učení*. Pedagogická fakulta UK.
- Straková, J. (2016). *Mezinárodní výzkumy výsledků vzdělávání: Metodologie, přínosy, rizika a příležitosti*. Pedagogická fakulta UK.
- Štech, S. (2009). Zřetel k učivu a problém dvou modelů kurikula. *Pedagogika*, 59(2), 105–115.
- Vondrová, N. (2020). *Matematická slovní úloha: mezi matematikou, jazykem a psychologií*. Pedagogická fakulta UK.
- Vygotsky, L. S. (1962). *Thought and language*. Cambridge MA: MIT Press.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wildová, R., Poche Kargerová, J., & Krčmářová, T. (2020). *Obecná didaktika II – řízení třídy*. Pedagogická fakulta UK.

PŘÍKLADY OBOROVĚ SPECIFICKÉHO NAPLNĚNÍ JEDNOTLIVÝCH KOMPETENCÍ VE VÝUCE:

1. STUPEŇ ZÁKLADNÍCH ŠKOL

Milé kolegyně, milí kolegové,

při přípravě textů k oblastem 2–6 jsme vycházeli z obecného Kompetenčního rámce absolventa a absolventky učitelství (2023) a reagovali na zadání přizpůsobit je specifickému prostředí 1. stupně základní školy. Jednou možnou cestou bylo naplnit specifický kompetenční rámec oborovými příklady; takový rámec by byl jistě inspirující, ovšem jeho rozsah by byl zcela neúměrný. Navíc jsme přesvědčeni, že úlohou rámce není vypočítávat příklady, ale stanovit hranice pro profesní tvořivou rozmanitost kurikulární i metodickou.

Proto příklady v následujících kapitolách nečerpají z učiva jednotlivých oborů, ale naopak jsou uplatnitelné napříč kurikulem. Považujeme za důležité, aby studující, začínající učitelé i zkušení učitelé dokázali užít obecných příkladů a aplikovat je dovnitř jednotlivých oborů/předmětů. V předložené verzi „specifického oborového rámce“ je tedy oborem myšleno učitelství pro 1. stupeň, a ne jednotlivé vzdělávací obory tvořící kurikulum primárního vzdělávání.

Stejně jako podobné formální dokumenty i tento rámec vzniká v konkrétní době a reflektuje současné přístupy ke školnímu vzdělávání. Mezi principy, které se projevují v tomto kompetenčním rámci, řadíme posun od hromadného, frontálního, oborového a transmisivního přístupu směrem k diferencujícímu, aktivizujícímu, integrujícímu a konstruktivistickému pojetí respektujícímu nejrozličnější individuální vzdělávací potřeby žáků a žákyň. Tento posun ovšem nemá znamenat automatické zavržení všech tradičních (a často osvědčených) vyučovacích postupů, jako jsou pamětné osvojování znalostí, automatizace dovedností či algoritmizace postupů. Spíše má otevřít prostor pro rozvoj přístupů, které prokazatelně vedou k lepším učebním výsledkům jednotlivých žáků a žákyň. Věříme, že takto pojatý kompetenční rámec pomůže obohatit výuku českých učitelů a učitelek o pojetí, která vedou k lepšímu naplňování kompetenčně pojatého kurikula základní školy.

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.1: Nastavuji cíle výuky a vedu k nastavování vlastních cílů také žáky a žákyně.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Jsem přesvědčen/a o potenciálu každého žáka a každé žákyně postupně dosáhnout stanovených cílů.

- Každému žákovi a žákyni dávám příležitost dosahovat svého aktuálního maxima a komunikuji s nimi tak, aby si byli vědomi, že od nich maximum očekávám (ale nehodnotím a nesrovnávám je dle výkonnosti).

2. Cíle výuky nastavuji na základě znalostí oboru a způsobů jeho zprostředkování (kompetence 1.1 a 1.2), reflexe předchozí výuky (kompetence 2.5) a vzdělávacích potřeb žáků a žákyní (kompetence 2.2).

- Výukové cíle nastavuji tak, aby byly oborově relevantní, předmětově integrující, v souladu s aktuálním kurikulem, splnitelné, kontrolovatelné a dosažitelné žáky a žákyněmi v mé třídě, např. cíle hodiny stanovuji na základě jejich aktuálního učebního pokroku (ve vazbě na předchozí výuku a její reflexi), nikoli dle struktury učebnice nebo plánu v metodické příručce.

3. Cíle nastavuji tak, aby vedly k naplnění očekávaných výstupů a rozvoji klíčových kompetencí a gramotností v souladu s ŠVP/RVP. Zařazuji také cíle průřezových témat.

- Cíle operacionalizuji prostřednictvím učebních úloh tak, aby žáci a žákyně průběžně dosahovali oborových výsledků učení a také měli příležitosti rozvíjet základní gramotnosti a klíčové kompetence, nezaměřuji se však jen na znalosti a jejich testování, ale především na komplexní způsoby a strategie práce i myšlení v jednotlivých vzdělávacích oblastech a v průřezových tématech.

4. Vedu žáky a žákyně k porozumění cílům výuky.

- Výukové cíle komunikuji s žáky a žákyněmi tak, aby s nimi pracovali ve prospěch vlastního rozvoje a chápali jejich význam pro život a další učení.

5. Plánuji sekvence navazujících vyučovacích hodin směřujících k dlouhodobým cílům.

- Vyučovací sekvence plánuji systematicky, s ohledem na souvislost krátkodobých a dlouhodobých cílů, s respektem k vývojové úrovni žáků a žákyň i jejich individuálním specifikům.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

6. Formuluji postupné kroky k naplnění cílů (či více možných úrovní naplnění cílů) a podporuji žáky a žákyně podle jejich vzdělávacích potřeb tak, aby dosahovali maximálního pokroku a aby postupně mohl každý žák a žákyně stanovených cílů dosáhnout.

- Stanovuji pro žáky a žákyně srozumitelné indikátory dosažení jejich učebních cílů a funkčně je provazuji s učebními úlohami, které diferencuji, úroveň naplňování cílů reflektuji s ohledem na cíle vyučovacího předmětu, úroveň myšlenkových operací, vývojové a individuální zvláštnosti.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

7. Zapojuji žáky a žákyně do nastavování cílů a vedu je k formulaci vlastních cílů učení.

- Dávám žákům a žákyním příležitosti k participaci na stanovování plánu svého nejbližšího učebního pokroku, podporuji je při převzetí zodpovědnosti za jeho plnění, konstruktivně je provázím při realizaci, reflexivně vyhodnocuji úroveň jeho naplnění.

8. Nastavuji náročné a zároveň splnitelné vzdělávací cíle pro každého žáka/žákyni a nabízím cesty k jejich dosažení.

- Diferencuji vzdělávací cíle dle individuálních předpokladů a potřeb svých žáků a žákyně, poskytuji jim prostor a podporu k nacházení úspěšných strategií

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.2: Poznávám vzdělávací potřeby žáků a žákyň a plánuji výuku tak, aby každému žákovi a žákyni umožňovala aktivně se zapojit a dosahovat stanovených cílů.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Poznávám žáky a žákyň, jejich vzdělávací potřeby a aktuální úroveň jejich kompetencí. Vědomě při tom pracuji s vlastními předsudky.

- Průběžně zjišťuji úroveň porozumění žáků a žákyň, jejich aktuální znalosti, dovednosti, prekoncepty, na tato zjištění reaguji adekvátně náročnou, diferencovanou a postupně gradující vzdělávací nabídkou, dbám na to, aby měli příležitost mezi úrovněmi kognitivní náročnosti volně přecházet.

2. Plánuji výuku tak, aby vedla k aktivnímu zapojení žáků a žákyň.

- Výuku plánuji tak, aby umožňovala každému žákovi a žákyni být aktivní, neopomím konstruktivistické, induktivní, badatelské přístupy a projektovou výuku.

3. Využívám různorodé výukové postupy ve fyzickém i digitálním prostředí (výukové metody, organizační formy práce, výukové prostředky, způsoby hodnocení a reflexe výuky), které směřují ke zvoleným cílům a jsou vhodné vzhledem k vyučovanému oboru a potřebám žáků a žákyň (viz také kompetence 1.2).

- Vytvářím učební prostředí umožňující žákům a žákyním uplatňovat individuální učební strategie, které vycházejí z jejich zkušeností, vzdělávacích potřeb a odrážejí jejich styl učení, cíleně reflektuji i jejich zkušenosti s digitálním prostředím.

4. Plánuji výuku tak, aby všechny její součásti byly logicky provázané a směřovaly k naplňování vytyčených cílů.

- Plánuji výuku tak, aby všechny učební činnosti a metody výuky byly v souladu s (každým) pečlivě formulovaným a co nejvíce konkrétním cílem hodiny, včetně úloh a metod zjišťujících na konci hodiny či výukového bloku dosažení výsledků učení.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

5. Rozpoznávám speciální vzdělávací potřeby žáků a žákyň, podle potřeby je konzultuji (viz kompetence 5.1 a 5.2) a jedním tak, aby se jim dostalo včasné podpory a hlubší diagnostiky jejich vzdělávacích potřeb.

- Průběžně zjišťuji individuální (tzn. i speciální) vzdělávací potřeby žáků a žákyň a v případě potřeby je konzultuji s kolegy a kolegyněmi, se zákonnými zástupci, s odborníky a odbornicemi ve školních i externích poradenských zařízeních.

6. Volím postupy v souladu s doporučeními školských poradenských zařízení a školního poradenského pracoviště pro vzdělávání konkrétních žáků a žákyň (v návaznosti na bod 5). Poskytuji autonomně podporu v 1. stupni podpůrných opatření.¹

- Při plánování výuky zohledňuji doporučení poradenských zařízení a využívám vhodné kompenzační pomůcky a strategie, metodickou podporu poskytuji i zákonným zástupcům.

7. Využívám předem promyšlené vhodné výukové postupy pro jednotlivé skupiny žáků a žákyň podle jejich vzdělávacích potřeb (v návaznosti na body 1 a 5).

- Výuku nastavuji tak, aby každý žák a žákyně mohl/a za mé podpory dosáhnout individuálního pokroku a osobního maxima ve svém učení, volím didaktické postupy zohledňující jejich individuální vzdělávací potřeby (např. diferencované učební cíle, prostor pro různé učební strategie, vhodné didaktické nebo kompenzační pomůcky).

¹ 1: Více viz vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

8. Volím výukové postupy tak, aby každý žák a každá žákyně bez ohledu na sociální postavení, etnicitu či pohlaví/gender nebo znevýhodnění naplňoval/a zvolené cíle v co nejvyšší míře vzhledem ke svým individuálním možnostem, a to včetně žáků a žákyň se speciálními vzdělávacími potřebami, nadaných a mimořádně nadaných.

- Identifikuji výukové i osobní obtíže žáků a žákyň, efektivně je kompenzuji s využitím speciálně i sociálně pedagogických postupů.

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.3: Podporuji u žáků a žákyň zvědavost a motivaci k učení.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Zjišťuji, co už žáci a žákyně umí a vědí, a nově vyučovaný obsah a kompetence s tím propojuji. Cíleně navazuji na předchozí výuku.

- Při výuce nabízím různorodé podněty, které vzbuzují zvědavost žáků a žákyň a umožňují odhalovat jejich prekoncepty, jež zohledňuji v plánované (responzivní) výuce.

2. Propojuji výuku se zkušeností žáků a žákyň a zprostředkovávám jim smysl vyučovaného obsahu (proč se konkrétní obsah či kompetenci učí). Viz také kompetence 1.2.

- Vyučované obsahy cíleně propojuji s reálným světem, dávám žákům a žákyním příležitost spolupodílet se na výběru témat, postupuji dle principů od známého k neznámému, od jednoduššího ke složitějšímu, od konkrétního k obecnému atp.

3. Povzbuzuji a inspiruji žáky a žákyně k dalšímu učení tím, že oceňuji jejich silné stránky, jejich snahu a pokrok a zprostředkovávám jim konkrétní příklady výstupů úspěšného učení.

- U žáků a žákyň vycházím z jejich silných stránek, ty oceňuji, posiluji a využívám k jejich učení, zároveň jim pomáhám odkrývat a kompenzovat také jejich slabé stránky, při hodnocení procesů učení používám popisnou zpětnou vazbu s předpokládanou predikcí dalšího pokroku.

4. Motivuji žáky a žákyně tím, že se sám/sama neustále učím, a to také od žáků a žákyň a spolu s nimi.

- Připravuji učební úlohy, které vycházejí z mého postupně rozšiřovaného poznání oborového i didaktického, využívám reálné životní zkušenosti žáků a žákyň, komplexně je s nimi reflektuji.

5. Projevuji zájem o vyučované obory a jejich smysl pro jednotlivce i společnost. Viz také kompetence 1.1.

- Jsem synergickou součástí třídního kolektivu a při vhodných příležitostech, sdílím s žáky a žákyněmi své zážitky a zkušenosti i to, jak sám/sama přistupuji k učení se novým věcem.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

6. Podporuji u žáků a žákyň postoje (nastavení mysli), které jim pomáhají rozvinout a udržet motivaci (např. mé schopnosti nejsou fixní, ale mohu je rozvinout a rostou s mým úsilím; mohu uspět a už jsem v minulosti mnohokrát uspěl/a; překonávám překážky a to mě posiluje).

- Dbám na to, aby každý žák a žákyně mohl/a každý den zažít úspěch ve svém učení, postupně pak společně nacházíme další výzvy k posunům v učení (kognitivní náročnost, integrace, syntéza).

7. Podporuji odpovědnost žáků a žákyň za jejich učení tím, že jim vytvářím příležitosti aktivně využívat to, co se naučili, autonomně při výuce objevovat a učit se mezi sebou navzájem, a to ve fyzickém i digitálním prostředí.

- Vytvářím příležitosti pro samostatné učení s možností výběru zadání (téma, rozsah, obtížnost), pro kooperativní učení (v homogenních i heterogenních skupinách), vrstevnické učení a pro poskytování a přijímání vzájemné podpory.

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

8. Výuku cíleně propojuji se souvislostmi z jiných předmětů.

- Promyšleně propojuji oborové obsahy, nezůstávám jen v rámci právě vyučovaného předmětu (mezipředmětové přesahy, průřezová témata, integrovaná tematická výuka, výukové projekty).

9. Motivuji efektivně také žáky a žákyně z málo podnětného prostředí a ty dosud málo motivované.

- Volím témata, metody a formy práce dle dispozic, aktuálních potřeb a možností žáků či žákyň, ovládám specifické strategie pro motivaci žáků a žákyň se speciálními vzdělávacími potřebami.

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.4: Efektivně vedu výuku a v jejím průběhu zjišťuji míru porozumění žáků a žákyň a reaguji na jejich potřeby.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Formuluji srozumitelná a stručná zadání úkolů či výukových situací a po zadání ověřuji, do jaké míry jim žáci a žákyně porozuměli.

- Vyjadřuji se jazykem srozumitelným žákům a žákyním, tomu také přizpůsobuji zadání úloh i formulaci zpětnovazebních otázek a indikátorů úspěšného řešení úloh.

2. Vedu výuku tak, abychom já i žáci a žákyně efektivně nakládali s časem.

- Na výuku se připravuji na základě aktuálního kurikula a kontinuálního zjišťování potřeb žáků a žákyň, jsem však schopen/schopna v průběhu výuky svůj plán adaptovat na vzniklou pedagogickou situaci.

3. V průběhu výuky sleduji potřeby žáků a žákyň a vhodně na ně reaguji.

- Výuku organizuji tak, aby v ní žáci a žákyně měli příležitost být aktivní, zařazuji metody a techniky výuky, při kterých je podpořena jejich aktivita (badatelská výuka, kooperativní výuka aj.).

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

4. V průběhu výuky uplatňuji postupy, díky nimž jsme já i žáci a žákyně schopni vyhodnocovat, jak se jim aktuálně daří v procesu učení. Učím žáky a žákyně pracovat s nástroji (fyzickými i digitálními), které umožňují sledovat a zaznamenávat jejich pokrok.

- Vedu žáky a žákyně k sebehodnocení, a to na základě důkazů o jejich učení, společně reflektujeme uplatňované učební strategie i rozvíjející se gramotnosti a kompetence, posilujeme je a zviditelňujeme např. pomocí portfolia nebo vizualizace (růstové mapy, hvězdy pokroku apod.).

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

5. V průběhu výuky upravuji podle možností podmínky pro učení každého žáka/žákyně a poskytuji mu/jí potřebnou podporu.

- Učební prostředí utvářím rozmanitě, dávám žákům a žákyním možnost volit si formy výuky (samostatně, ve dvojici, ve skupině), dbám na to, aby měli všichni dostupné prostředky a pomůcky.

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.5: Reflektuji výuku a vyhodnocuji dosahování stanovených cílů.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Rozumím procesu reflexe výuky, jeho fázím a významu pro zlepšování učení žáků a žákyň i pro můj vlastní profesní rozvoj. Výsledky reflexe využívám pro plánování navazující výuky (kompetence 2.1 a 2.2).

- Využívám reflektivní techniky a rozumím jejich podstatě, efektivně je využívám pro autoregulaci svého vlastního učení i pro učení svých žáků a žákyň.

2. Průběžně získávám různorodé důkazy o učení žáků a žákyň (projev nebo produkt jeho/její práce, který dokládá posun v učení) a eviduji je.

- Zaznamenávám individuální pokroky svých žáků a žákyň, systematicky eviduji důkazy o výsledku jejich učení, na jejichž základě určuji další cíle.

3. Pravidelně získávám zpětnou vazbu na svou výuku od žáků a žákyň a kolegů a kolegyně (případně spolužáků a spolužaček v průběhu studia učitelství); jsem otevřený/á jejich zpětné vazbě. Dávám zpětnou vazbu kolegům a kolegyním na jejich výuku a reflektuji ji spolu s nimi.

- Pravidelně sdílím s kolegy a kolegyněmi zkušenosti z výuky nebo ze sdílených návštěv výuky, které poté společně reflektujeme, následně si utvářím další plán rozvoje.

4. Na základě bodů 2 a 3 analyzuji svou výuku, identifikuji příčiny, proč docházelo či nedocházelo k pokrokům v učení žáků a žákyň, a navrhuji změny pro svůj budoucí postup, které následně aplikuji v praxi.

- Na základě evidence o individuálním učebním pokroku žáků a žákyň s nimi stanovuji jejich další zónu nejbližšího vývoje a nabízím jim k jejich dalšímu rozvoji vhodné strategie, včetně reedukačních.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

5. Vyhodnocuji dopad svého působení na žáky a žákyň ve více rovinách (kompetence, trvalé porozumění, motivace, aspirace, sociální vztahy ad.).

- K získávání dat o učebním pokroku žáků a žákyň využívám publikované didaktické testy (ČŠI, Cermat atd.) i vlastní evaluační nástroje (např. pozorování žáků a žákyň při práci).

6. Na základě výsledků reflexe si stanovuji svůj rozvojový cíl a využívám je pro sebepoznání a svůj profesní rozvoj (kompetence 6.1).

- Svou výuku reflektuji v krátkodobém i dlouhodobém horizontu (např. formou profesního portfolia nebo vzájemných hospitací, supervizí apod.) a následně si stanovuji další cíle svého profesního rozvoje.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

7. Dlouhodobě získávám různorodé důkazy o učení každého žáka a žákyně, systematicky je eviduji a vyhodnocuji pokrok každého žáka a žákyně.

- Vedu si dlouhodobé záznamy o učebním procesu i výsledcích svých žáků a žákyně, podle nichž jim poskytuji formativní i sumativní hodnocení.

OBLAST 3 PROSTŘEDÍ PRO UČENÍ

Kompetence 3.1: Vytvářím bezpečné prostředí pro učení.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Naplňuji základní předpoklady pro vznik pozitivních vztahů a prostředí důvěry (znám žáky a žákyně jménem, jednám s nimi konzistentně a předvídatelně, sám/sama dodržuji dohodnutá pravidla, uznávám vlastní chyby).

- Ovládám základní strategie pro budování pozitivní atmosféry i sociálního klimatu ve třídě (humor, vstřícnost, spravedlnost, ohleduplnost, jasné pokyny a pravidla jejich dodržování, vzájemný respekt, konstruktivní práce s chybou atp.) a také žáky a žákyně vedu k tomu, aby uvážene hovořili se třetí stranou o vzdělávacích a výchovných situacích, které se ve třídě odehrávají.

2. Komunikuji s žáky a žákyněmi s respektem, tj. partnersky, vstřícně a otevřeně. Projevuji zájem o každého žáka a žákyni, nabízím mu/jí dialog a spolupráci, respektuji jeho/její sebepojetí, identitu a potřebu autonomie v jednání.

- Vytvářím příležitosti k tomu, aby žáci a žákyně mohli na své úrovni vývoje (kognitivního, sociálního, emočního, mravního) vyjádřit svůj názor a dokázali si říct o pomoc.

3. Vedu žáky i žákyně k tomu, aby se vzájemně poznávali a budovali mezi sebou pozitivní vztahy.

- Vytvářím příležitosti k rozvíjení vztahů mezi žáky a žákyněmi, např. při kooperativním učení, společných domácích úkolech, projektové výuce, akčních výzkumech nebo při mimoškolních akcích.

4. Dávám jasně najevo svůj respekt k lidem různého pohlaví či genderu, barvy pleti, národnosti či etnické příslušnosti, náboženství, sexuální orientace, socioekonomického statusu či původu a vedu k respektu také žáky a žákyně. Vědomě pracuji s vlastními předsudky a rozvíjím své interkulturní kompetence.	• Respektuji jedinečnost každého žáka a každé žákyně, vedu je k tomu, aby různorodost brali jako přirozenou a rozvojově podnětnou, využívám k tomu vhodné a přiměřené podněty (literární, audiovizuální, zprostředkované vlastní zkušenosti apod.).
5. Cíleně reaguji na rizikové chování žáků a žákyň, včetně projevů ohrožujících pozitivní vztahy a důvěru ve třídě, zejména na projevy verbální agrese (včetně výsměchu, ponižování apod., a to ve fyzickém i digitálním prostředí) nebo i fyzické agrese; rozpoznávám projevy šikany i v zárodečné fázi a řeším je ve spolupráci s provázejícím učitelem či učitelkou či dalšími kolegy a kolegyněmi.	• Sleduji dynamiku projevů a chování žáků a žákyň, systematicky diagnostikuji vztahy a klima třídy, nepřeceňuji ani nepodceňuji drobné konflikty, v případě identifikovaných rizik využívám podpory školních i externích poradenských pracovišť.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

6. Podporuji žáky a žákyně v tom, aby projevovali své názory a potřeby a nebáli se při svém učení chybovat, o chybách přemýšleli a dále se z nich učili. Vlastní chyby odkrývám žákům a žákyním jako příležitosti k učení.

- S chybou pracuji konstruktivně, vedu žáky a žákyně k tomu, aby chybu vnímali jako přirozenou součást učení a jako příležitost ke svému zlepšení, nebojím se přiznat vlastní chyby a ukazovat na nich, jak s nimi lze pracovat.

7. Vedu žáky a žákyně k tomu, aby si uvědomovali společné zájmy a hodnoty skupiny a vhodně reagovali na projevy ohrožující pozitivní vztahy ve třídě a respekt k odlišnostem.

- Pravidelně zařazuji aktivity stmelující třídní kolektiv, vytvářím skupiny, ve kterých má každý svoji roli, vyzývám je k vzájemné pomoci, diskusi a respektu k odlišným názorům, sdílení radostí i starostí apod.

8. Všímám si fyzických znaků či projevů u dítěte či dospívajícího, které mohou naznačovat, že je s ním špatně zacházeno. Pokud se objeví, umím postupovat dle platných předpisů a doporučení, např. podle metodiky KID.²

- Všímám si atypického nebo nezvyklého vzhledu či chování u svých žáků a žákyň, vím, na koho se obrátit v případě podezření na závažnější nedostatky v péči o dítě.

■ 2: Karta k identifikaci špatného zacházení s dětmi. Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání (2022).

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

9. Systematicky vedu žáky a žákyně k samostatnosti a odpovědnosti. Při komunikaci jim dávám prostor pro autonomii; direktivnější způsoby komunikace využívám jen v opodstatněných případech (např. nebezpečí) jako vědomý nástroj.

- Vnímám sociální interakce mezi žáky a žákyněmi včetně těch vedených v digitálním prostoru, citlivě s nimi o nich komunikuji.

OBLAST 3 PROSTŘEDÍ PRO UČENÍ

Kompetence 3.2: Vedu žáky a žákyně k chování podporujícímu učení a ke spolupráci.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Vedu žáky a žákyně ke spolupráci a vzájemné podpoře při učení. S prvky konkurence a soutěživosti při výuce nakládám tak, aby nebyla narušena spolupráce a vzájemná podpora ve třídě.

- Pravidelně zařazuji aktivity založené na kooperativní, tvůrčí a badatelské činnosti, vedu žáky a žákyně k tomu, aby se neporovnávali mezi sebou navzájem, ale vyhodnocovali vlastní pokrok v učení, dbám na cílenou podporu socializace, personalizace, internalizace.

2. Vedu žáky a žákyně k tomu, aby si uvědomovali emoce a potřeby sebe sama i druhých a aby si uvědomovali dopady vlastního chování na sebe i ostatní. Podporuji žáky a žákyně v rozvoji socioemočních dovedností.

- Cíleně reflektuji s žáky a žákyněmi jejich chování v konkrétních situacích, jejich emoční prožívání, uvědomování si svých potřeb a respektování potřeb ostatních, vedu je k sebeovládání (dle potřeby vyhodnocuji, zda bude reflexe vedena individuálně nebo v celém kolektivu).

3. Vedu žáky a žákyně k efektivní organizaci práce, k osvojování strategií a návyků, které usnadňují učení.

- Vytvářím příležitosti pro sdílení a reflexi učebních strategií a konkrétních postupů uplatňovaných při řešení učebních úloh.

4. Předcházím chování žáků a žákyň, které ohrožuje prostředí vhodné pro práci, a cíleně na něj reaguji, když se objeví. Vyasňuji očekávané chování, oceňuji a upevňuji chování podporující učení. Využívám přitom popisnou zpětnou vazbu a opírám se o komunikovaná očekávání a pravidla.

- Závažnější konflikty řeším bezprostředně a cíleně s ohledem na aktuálně proběhlou situaci, pokud je to vhodné za účasti všech žáků a žákyň a s použitím mediačních metod.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

5. Stanovuji spolu se žáky a žákyněmi pravidla pro jednání ve třídě (vč. digitálního prostředí), jejichž cílem je vytváření prostředí vhodného pro učení a bezpečného prostředí (viz kompetence 3.1). Dávám žákům a žákyním prostor pravidla spoluvytvářet. Pracuji se sankcemi za porušení pravidel transparentně a v souladu s pravidly školy. Usiluji, aby co nejvíce odpovídaly přirozeným důsledkům přečinu.

- S třídními pravidly pracuji aktivně vždy, když to situace vyžaduje, vedu žáky a žákyně k tomu, aby sami jejich dodržování vyhodnocovali a navrhovali možnosti, jak je příště dodržovat lépe, případně aby navrhli jejich úpravu.

6. Pravidelně se žáky a žákyněmi hovořím o očekávaném chování při výuce a věnuji se praktickému nácviku vhodného chování se žáky (v návaznosti na bod 5), oceňuji a upevňuji chování podporující učení.

- Dávám žákům a žákyním najevo svá pozitivní očekávání ohledně jejich chování i jednání, veřejně oceňuji pozitivní příklady ze třídy, zvláště v době, kdy se žáci a žákyně určitým postupům v chování teprve učí.

7. Důsledně reaguji na případné chování žáků a žákyně, které závažně narušuje prostředí pro učení nebo vztahy ve třídě i se mnou. Opírám se přitom o spolupráci s kolegy/němi a vedením školy. Využívám výzkumně podložené strategie reagování na náročné chování.

- Zjišťuji moderní trendy týkající se práce s kolektivem a předcházení konfliktům, tyto strategie uplatňuji i ve spolupráci se školními i mimoškolními poradenskými pracovišti a organizacemi.

8. Pokud jsem v roli třídního učitele či učitelky, pracuji se třídou jako s týmem a usiluji o rozvoj kvalitních vztahů ve třídě. Vedu cílené třídnické hodiny/aktivity se zaměřením mj. na body uvedené výše.

- Zařazuji aktivity, které podporují soudržnost třídního kolektivu, a to jak ve výuce, tak v rámci pravidelných třídnických hodin i v situacích, kdy se objeví závažnější konflikt ve třídě.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

9. Systematicky vedu žáky a žákyně k samostatnosti a odpovědnosti. Při komunikaci jim dávám prostor pro autonomii; direktivnější způsoby komunikace využívám jen v opodstatněných případech (např. nebezpečí) jako vědomý nástroj.

- Učební prostředí utvářím tak, aby v něm žáci a žákyně nacházeli dostatek podnětů pro autonomní hledání i ověřování vlastních řešení, a měli tak příležitost přebírat zodpovědnost za své chování, jednání i vlastní učení, direktivnější komunikaci využívám zejména ve chvílích narušení bezpečnosti.

OBLAST 3 PROSTŘEDÍ PRO UČENÍ

Kompetence 3.3: Zajišťuji vhodné uspořádání fyzického prostoru i digitálního prostředí, kde se učení odehrává.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Uvědomuji si vliv prostředí a prostorového uspořádání třídy, vybavení a pomůcek na učení žáků a žákyň.

- S učebním prostorem (např. rozestavěním lavic) pracuji efektivně tak, abych podpořil/a zvolené metody a formy výuky i individuální potřeby jednotlivých žáků a žákyň.

2. Uvědomuji si dopady nastavení digitálních nástrojů, digitálního prostředí a jeho uživatelské přístupnosti a použitelnosti na učení žáků a žákyň.

- Digitální nástroje používám citlivě a přiměřeně, dbám na to, aby měli všichni stejné možnosti a příležitosti je bezpečně využívat.

3. Efektivně využívám různé možnosti přizpůsobení prostorového uspořádání třídy, vybavení a pomůcek v závislosti na zvolených cílech.

- Uspořádání prostoru třídy volím v závislosti na stanovených cílech, například při práci v malých skupinách volím uspořádání lavic, které umožní žákům a žákyním interagovat, naopak sálové uspořádání lavic volím, pokud mají pracovat samostatně nebo potřebují sledovat tabuli.

4. Efektivně využívám dostupné digitální nástroje a prostředí pro podporu učení žáků a žákyň v souladu s pravidly školy a digitálními kompetencemi žáků a žákyň (např. informační systém školy, Learning Management System – LMS, apod.).

- Ve výuce vedu žáky a žákyně k využívání potenciálu digitálních nástrojů, ke kritickému posouzení jejich využití, varuji je před zneužíváním a upozorňuji na limity při použití.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

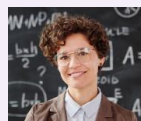

5. Volím vhodná venkovní a mimoškolní prostředí pro výuku v závislosti na cílech výuky zejména s ohledem na možnost fyzického pohybu a zážitkového učení pro žáky a žákyně.

- Když to počasí, cíle výuky a možnosti školy a jejího okolí dovolí, vyučuji venku, abych dal/a žákům a žákyním příležitost k přirozenému pohybu i k výuce v autentickém prostředí.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

6. Ve spolupráci s kolegy a vedením školy zajišťuji, aby prostorové uspořádání třídy, nastavení digitálního prostředí, vybavení a pomůcky poskytovaly žákům optimální podmínky pro učení.

- Vytvářím variabilní, bezpečné a ergonomicky vhodné prostředí pro výuku, v němž mohou žáci a žákyně uplatňovat své individuální učební strategie.

OBLAST 4 ZPĚTNÁ VAZBA A HODNOCENÍ

Kompetence 4.1: Hodnotím na základě kritérií a vedu k tomu také žáky a žákyně.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Pro hodnocení práce žáků a žákyň a jejich pokroku v učení využívám popisná kritéria. Tato kritéria jsou jim srozumitelná a korespondují s cíli výuky. Při nastavování kritérií zohledňuji nejen očekávané výstupy, ale i evidenci o dosavadním pokroku žáků.

- Žáci a žákyně jsou předem seznamováni s kritérii výkonu, který je očekáván, a mohou s kritérii průběžně pracovat, následně pak využívám především různorodé metody formativního hodnocení s důrazem na individuální pokrok žáků a žákyň (sebehodnotící škály, portfolia, reflexivní deníky apod.).

2. Využívám různorodé metody a formy hodnocení v závislosti na oborových i dalších cílech vzdělávání a sleduji jejich dopad na žáky a žákyně. Dávám tak žákům a žákyním příležitost různým způsobem prokázat a ověřit si, co se naučili.

- Dbám na to, aby se kritéria pro zpětnou vazbu vztahovala ke všem relevantním aspektům učebního procesu a výsledku žáků a žákyň, např. postup dle zadání, řečová kultura v psané i mluvené formě, originalita řešení, vytrvalost (schopnost dokončit úkol), pomoc či rada spolužákům a spolužačkám atd.

3. Vedu žáky a žákyně k sebehodnocení na základě kritérií, kterým rozumějí, a podporuji tím jejich odpovědnost za vlastní učení. Poskytuji jim k tomu nástroje, vč. digitálních.

- Prostřednictvím vzájemného hodnocení vedu žáky a žákyně k respektu k odlišným názorům, postupům a přístupům k řešení, vedu je k tomu, aby poskytovali zpětnou vazbu s respektem a věcně, vrstevnické hodnocení chápou jako cestu k sebehodnocení.

4. Vedu žáky a žákyně k vzájemnému hodnocení pokroku v učení na základě jim srozumitelných kritérií, a to za předpokladu, že se při tom daří zachovávat bezpečné prostředí (kompetence 3.1).

- Používám různé typy hodnocení (sumativní, formativní) se záměrem podpořit učení a motivaci k dalšímu učení žáků a žákyně, různými technikami (slovní hodnocení, klasifikace) zajišťuji srozumitelnost a jednoznačnost.

Úroveň 2: **Začínající učitel/ka**

5. Zapojuji žáky a žákyně do tvorby kritérií pro hodnocení jejich učení.

- Vedu žáky a žákyně k odlišování podstaty jejich učení, jehož součástí je i autonomní hodnocení, které není nálepkou ani neslouží k zařazení do nějaké skupiny.

6. Spolupracuji s kolegy a kolegyněmi na formulaci či sladování kritérií pro hodnocení učení žáků a žákyně.

- Sdílím se svými kolegy a kolegyněmi efektivní způsoby záznamu učebního pokroku jednotlivých žáků a žákyně, snažím se o vyvážený poměr v kognitivní, psychomotorické i afektivní rovině.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

7. Samostatně vytvářím a využívám vhodná kritéria pro průběžné dlouhodobé hodnocení pokroku žáků a žákyň v učení a v osvojování kompetencí.

- Společně s žáky a žákyněmi vytvářím pro ně srozumitelná a dosažitelná (motivující) kritéria hodnocení, která vycházejí z předem formulovaných výukových cílů (v oborech, gramotnostech i kompetencích).

OBLAST 4 ZPĚTNÁ VAZBA A HODNOCENÍ

Kompetence 4.2: Poskytuji a přijímám zpětnou vazbu a vedu k tomu také žáky a žákyně.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Rozumím významu zpětné vazby pro učení žáků a žákyní a uvědomuji si význam chyb pro učení.

- Vedu žáky a žákyně k porovnávání různých postupů, k odhalování příčin případných chyb jako důležitého nástroje vlastního učení, chybu považujeme za příležitost k učení. Vedu diskuse o průběhu řešení úlohy, zejména tehdy, když je možných více řešení.

2. Poskytuji zpětnou vazbu tak, aby byla efektivně využitelná pro další učení žáků a žákyní, tj. aby ukazovala další krok ke zlepšení, byla respektující, konkrétní, včasná a konstruktivní. Preferuji pozitivní zpětnou vazbu, tj. oceňuji to, co se daří, a zároveň nezamlčuji slabší stránky. Vedu k poskytování takové zpětné vazby také žáky a žákyně.

- Zpětnou vazbu opírám o učební úspěchy, kterých žák či žákyně dosahuje jak v procesu, tak výsledku učení, společně s nimi se pak snažím stanovit optimální navazující cíle.

3. Rozlišuji mezi popisným a hodnoticím jazykem, využívám popisný jazyk jako podstatnou součást zpětné vazby a vedu k tomu žáky a žákyně.

- Vytvářím příležitosti, v nichž žáci a žákyně formulují a zdůvodňují zpětnou vazbu za využití popisného jazyka hodnocení (sebehodnocení, vrstevnické hodnocení aj.).

4. Vytvářím dostatek příležitostí k tomu, aby mi žáci a žákyně dávali zpětnou vazbu na mou výuku.

- Cíleně se žáků a žákyň ptám, co by podle nich přispělo ke zlepšení učebního prostředí, resp. jejich učení, společně hledáme příležitosti k zefektivnění učebního procesu.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

5. Opírám zpětnou vazbu o kritéria (viz kompetence 4.1) tak, aby žáky a žákyně vedla k porozumění tomu, co je v hodnocené činnosti důležité, a jak je možné ji zlepšovat, a tím posilovala jejich vnitřní motivaci k učení.

- Společně s žáky a žákyněmi zvědomuji podstatu řešených úloh a jejich návaznost na učební cíle, opírám o ni kritéria hodnocení.

6. Využívám různé způsoby poskytování zpětné vazby žákům a žákyním na jejich práci, tj. od rychlých a okamžitých forem zpětné vazby (např. ústní ocenění, palec nahoru, úsměv) po podrobnější a časově náročnější zpětnou vazbu (např. písemná zpětná vazba, slovní hodnocení apod.).

- Zařazuji různé metody zpětné vazby, dbám na to, aby vedly k uvědomění si učebních strategií i plánování dalšího učení, systematicky s žáky a žákyněmi reflektuji také rozvíjení základních gramotností a klíčových kompetencí.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

7. Systematicky analyzuji chyby žáků či žákyň i vlastní a využívám je jako příležitosti pro další učení.

- Chybu považuji za přirozenou součást procesu učení, pracuji s ní systematicky, k jejímu odstranění či reedukaci využívám poznatků z odborných zdrojů.

OBLAST 4 ZPĚTNÁ VAZBA A HODNOCENÍ

Kompetence 4.3: Vedu žáky a žákyně k reflexi jejich učení.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Rozumím významu reflexe učení žáků a žákyně pro efektivitu jejich učení.

- Reflexi vnímám jako integrální součást učebního procesu, využívám ji k podpoře učebního pokroku, a tak k tomu vedu i své žáky a žákyně.

2. Vedu žáky a žákyně v průběhu výuky, případně po jejím skončení, k vyhodnocování procesu vlastního učení, tj. k vyhodnocování toho, co jim pomáhá či naopak brání v učení. Vedu žáky a žákyně k tomu, aby na základě této reflexe lépe řídili vlastní učení.

- Žáky a žákyně vedu k tomu, aby reflexe obsahovala zhodnocení jejich zkušeností a výsledků učení s ohledem na plán dalšího rozvoje, nespokojuji se pouze se zhodnocením aktuálního výkonu či procesu učení.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

3. Vedu žáky a žákyně k vyhodnocování výsledků jejich učení, tj. k vyhodnocování toho, co se naučili, kde se v procesu dlouhodobého učení nacházejí, na čem mohou stavět a jak mohou v učení směrem k vytyčeným cílům nejlépe postupovat dál.

- Vytvářím příležitosti ke stanovování a reflexi dlouhodobějších cílů, nezůstávám pouze u hodnocení aktuálního výkonu.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

4. Systematicky využívám různorodé metody a formy vedení žáků a žákyně k reflexi vlastního učení (tj. od rychlých metod a forem v průběhu výuky, po časově náročnější písemné formy, jako jsou např. mapy pokroku, kompetenční schémata apod.).

- Využívám efektivní strategie pro vedení žáků a žákyně k reflexi jejich učení i systém pro záznam pokroků v jejich učení, uplatňuji různé metody a formy reflexe.

OBLAST 5 PROFESNÍ SPOLUPRÁCE

Kompetence 5.1: Spolupracuji s kolegy a kolegyněmi ve prospěch žáků a žákyň a společného profesního růstu.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Zvu kolegy a kolegyně (či spolužáky a spolužačky v průběhu studia učitelství) na pozorování své výuky a chodím pozorovat výuku také k nim. Výuku společně reflektujeme, poskytujeme si zpětnou vazbu a vzájemně se inspirujeme.

- Aktivně vyhledávám příležitosti ke kolegiálnímu sdílení zkušeností, uvědomuji si význam kolegiální podpory pro svůj profesní růst a svoji podporu poskytuji také ostatním.

2. Podle možností vyučuji v páru (tandemu) s kolegou či kolegyní (či se spolužákem nebo spolužačkou nebo provázejícím učitelem/ učitelkou v průběhu studia učitelství) nebo s uvádějícím učitelem/ učitelkou. Společně výuku plánujeme, vedeme a vyhodnocujeme.

- Uvědomuji si potenciál přítomnosti více dospělých osob pro obohacení učebního prostředí, využívám příležitosti plynoucí z práce více vyučujících zároveň.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

3. Pokud je ve třídě asistent/ka pedagoga, spolupracuji s ní/ním ve prospěch žáků a žákyň. Podle možností spolupracujeme na přípravě, vedení a reflexi výuky.

- S asistentem či asistentkou spolupracuji ve prospěch (všech) žáků a žákyň, máme stanovené plány a cíle, jasně rozdělené role, případně úkoly, koordinuji jeho/její individuální podporu žákům a žákyním.

4. Se svými kolegy a kolegyněmi³, s asistenty/kami pedagoga a/nebo s pracovníky a pracovníkyněmi školního poradenského pracoviště či dalšími (externími) odborníky a odbornicemi komunikuji o vzdělávacích potřebách konkrétních žáků a žákyň a hledám s nimi řešení pro jejich naplňování.

- Využívám kolegiální podpory i podpory školských poradenských zařízení (interních i externích), spolupracuji s nimi při řešení individuálních vzdělávacích potřeb konkrétních žáků a žákyň.

5. Jsem aktivním členem/členkou školního týmu a s ohledem na své zkušenosti se zapojuji do rozvoje školy či profesní komunity a získávám tak podněty pro svůj rozvoj. Na úrovni školy či širší profesní komunity se například zapojuji do společných projektů, kolegiálních rozvojových skupin, podílím se na společných úpravách nebo tvorbě ŠVP či didaktických materiálů.

- Sleduji aktuální dění v komunitě vyučujících v primárním vzdělávání a dle možností se účastním aktivit typu workshopy, kurzy, tandemová výuka apod. S kolegy a kolegyněmi sdílím své poznatky a ověřené postupy, spolupracuji na tvorbě výukových materiálů.

³ Na prvním stupni základní školy je vhodné akcentovat také spolupráci s vychovateli a vychovatelkami školních družin.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

6. Podle možností podporuji studenty a studentky učitelství či dalších pedagogických programů a začínající pedagogy a pedagožky i další kolegy a kolegyně, a to zejména tím, že jim dávám příležitost účastnit se mé výuky a společně ji reflektovat, vyučuji s nimi v páru nebo tím, že se účastním jejich výuky a reflektuji ji s nimi.

- Směřuji k tomu stát se uvádějícím/provázejícím vyučujícím, cíleně reflektuji své zkušenosti v kontextu aktuálních odborných poznatků, účastním se různých forem dalšího vzdělávání vedoucích ke zlepšování mých profesních i mentorských kompetencí.

OBLAST 5 PROFESNÍ SPOLUPRÁCE

Kompetence 5.2: Spolupracuji s rodiči a širší komunitou školy v zájmu žáků a žákyň.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Uvědomuji si důležitost komunikace s rodiči či zákonnými zástupci žáka či žákyň. Jsem schopen/schopna využívat komunikační dovednosti tak, aby komunikace probíhala partnersky a aby co nejefektivněji vedla k cíli spolupracovat v zájmu žáků či žákyň.

- Se zákonnými zástupci žáků a žákyň komunikuji s respektem a s plným vědomím jejich zodpovědnosti za výchovu jejich dětí, jsem připraven/a poskytnout jim zpětnou vazbu a odborné rady týkající se vzdělávání i výchovy.

2. Zapojuji se (pod vedením provázejícího učitele/ky) do komunikace s rodiči či zákonnými zástupci na podporu rozvoje jejich dětí.

- Evidenci pro jednání se zákonnými zástupci předem konzultuji se svým uvádějícím či provázejícím učitelem / se svou uvádějící či provázející učitelkou, jednání následně společně reflektujeme.

3. Využívám komunikaci s rodiči či zákonnými zástupci (bod 2) k seznámení se s rodinným zázemím žáků a žákyň tak, abych mohl/a tuto znalost využít k efektivnímu vzdělávání žáků a žákyň.

- Používám vhodné nástroje k získání informací o sociálním zázemí žáků a žákyň, abych mohl/a tuto znalost využít k efektivnímu nastavení podmínek pro jejich vzdělávání, informace o rodinném zázemí však sbírám transparentně (respektuji GDPR).

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

4. Podílím se na aktivitách, které zapojují širší komunitu školy a externí aktéry do vzdělávání žáků a žákyň (např. společné školní projekty a akce s rodiči a dalšími členy širší komunity školy).

- Rodičům či zákonným zástupcům žáků a žákyň nabízím konkrétní návrhy spolupráce (např. účast ve výuce, zapojení do vybraných tematických celků, projektové dny, pravidelné konzultační hodiny, účast na školních i mimoškolních akcích, nabídka odborných přednášek aj.).

5. Vhodně komunikuji o průběhu vzdělávání, vzdělávacích potřebách a rozvoji žáků a žákyň tak, aby měli rodiče či zákonní zástupci dostatek informací pro efektivní podporu vzdělávání žáka/žákyně z jejich strany. Podporuji rodiče v tom, aby hráli aktivní roli v podpoře vzdělávání svých dětí.

- Na základě evidence dokladující učební pokroky diskutuji s rodiči a žáky/žákyněmi o tom, jak mohou podpořit a prohloubit domácí přípravu, poskytují jim adekvátní metodickou podporu.

6. V situaci, kdy chybí základní podpora žáka/žákyně ze strany rodičů, usiluji o kompenzaci chybějící podpory žáka/žákyně ze strany školy (např. zajištění pomůcek apod.) a komunikuji o tom s vedením školy.

- S pomocí vhodných nástrojů, příp. interních i externích poradenských organizací, podporuji žáky a žákyně ze sociálně méně podnětného prostředí, naplňuji tak podstatu rovných příležitostí ke vzdělání, ale dbám přitom na svou psychohygienu.

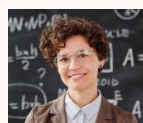
7. Nastavuji a udržuji pravidla komunikace tak, aby probíhala s respektem k potřebám mým i rodičů a vedla co nejefektivněji k cíli spolupracovat v zájmu žáků a žákyň. V případě potřeby vhodně zapojuji do komunikace také další kolegy/ně či vedení školy.

- Dokážu nastavit pravidla respektující komunikace a vyjasnit role jednotlivých účastníků a účastnic, aby komunikace vedla ke vzájemné spolupráci v zájmu dětí.

8. V závislosti na potřebě a na své roli ve škole (zejm. třídní učitel/ka) spolupracuji s rodiči nebo zákonnými zástupci žáků a žákyň v zájmu jejich vedení k samostatnosti a odpovědnosti za jejich chování (viz kompetence 3.2).

- Pokud je to možné, v rámci jednotného edukačního působení na žáky a žákyně uplatňuji způsoby komunikace ve formátu učitel–žák–rodič (tzv. tripartity, trojlístek, konzultace ve třech apod.).

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

9. Zapojuji experty a expertky z praxe či širší komunitu školy do vzdělávání žáků a žákyň, a to efektivně vzhledem k cílům učení. Vhodně využívám externí příležitosti pro rozvoj žáků a žákyň.

- Pro naplňování cílů učení žáků a žákyň vytvářím příležitosti k propojování školy a místní komunity, využívám potenciál rodičů, místních profesních i zájmových organizací.

OBLAST 6 PRPROFESNÍ SEBEPOJETÍ, ROZVOJ, ETIKA A DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

Kompetence 6.1: Systematicky pracuji na utváření svého sebepojetí v roli učitele či učitelky a na svém profesním rozvoji.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Vědomě pracuji na utváření svého profesního sebepojetí, tj. formuluji či upravuji svou učitelskou vizi, jakým učitelem chci či nechci být a proč. Svou učitelskou vizi opírám o reflektovanou zkušenost, poznání sebe sama a svých silných i slabých stránek v roli učitele/ky, o odborné poznatky a další zdroje. Vysvětlím přínos své učitelské vize pro učení a rozvoj žáků a žákyň.

- Při reflexi svého profesního rozvoje systematicky využívám Kompetenční rámec absolventa/absolventky Učitelství pro 1. stupeň ZŠ jako oporu pro identifikaci svých silných i slabých stránek, oblastí k rozvoji i plánování dalších profesních cílů, využívám k tomu konkrétní důkazy (videozáznamy z výuky, reflektivní deníky, záznamy z hospitací nebo formativní zpětnou vazbu od žáků a žákyň, rodičů a kolegů a kolegyň).

2. Na základě svých rozvojových potřeb a své učitelské vize si stanovuji rozvojové cíle. Systematicky pracuji na jejich naplňování a využívám k tomu široké škály prostředků (např. vzdělávání, odborná literatura, kolegiální spolupráce, rozvojové komunity, mentoring).

- Na základě reflexe s oporou o Kompetenční rámec absolventa/absolventky Učitelství pro 1. stupeň ZŠ posuzuji přednosti a aktuální limity své pedagogické činnosti a vyvozují z nich cíle svého dalšího rozvoje.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

3. Vyhodnocuji naplňování svého rozvojového cíle. Cíl pravidelně přehodnocuji a nastavuji si cíl nový. Vyhodnocuji účinnost prostředků, které využívám pro svůj profesní růst. Usiluji o maximalizaci pozitivního dopadu na učení žáků a žákyň skrze svůj profesní růst.

- Společně s uvádějícím učitelem / uvádějící učitelkou pravidelně reflektuji svůj profesní pokrok a vyhodnocuji dosažení stanovených cílů, přičemž využívám různé formy důkazů (např. videonahrávky, hospitační záznamy, zpětnovazební formuláře, poznámky z výuky).

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

4. Systematicky využívám reflexi (kompetence 2.5) a profesní spolupráci (kompetence 5.1 a 5.2), včetně pravidelné zpětné vazby od žáků/žákyň a kolegů/kolegyň, k vyhodnocování svého vlivu na žáky/žákyně, svých vlastních silných a slabých stránek a svých vzdělávacích potřeb.

- Využívám příležitosti pro kolegiální hospitace i individuální formy podpory profesního růstu (např. mentoring, supervize), ovládám také strategie, jak získat a dále využívat zpětnou vazbu od žáků a žákyň i jejich rodičů.

OBLAST 6 PRPROFESNÍ SEBEPOJETÍ, ROZVOJ, ETIKA A DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

Kompetence 6.2: Odpovědně pracuji s informacemi a s digitálními nástroji, vedu žáky a žákyně k demokratickým hodnotám a jednám v souladu s profesní etikou.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Respektuji vědecká fakta, tzn. odlišuji informace založené na vědeckém poznání od informací, které tento základ nemají.

- Systematicky vedu žáky a žákyně k rozlišování mezi fakty, názory a hodnotovými soudy prostřednictvím práce s různými zdroji informací (např. zpravodajství, encyklopedie, webové stránky, internetové diskuse atp.).

2. Respektuji duchovní život, náboženství a duchovní tradice.

- K religiózním a kulturním aspektům přistupuji s respektem a otevřeností, vytvářím prostor pro sdílení tradic a zvyků žáků a žákyně z odlišného kulturního či jazykového prostředí.

3. Orientuji se na mediální scéně, využívám informace z důvěryhodných zdrojů, jednám odpovědně při využívání médií a sociálních sítí, mj. nešířím neověřené zprávy a dezinformace, odpovědně využívám umělou inteligenci.	• Sleduji témata řešená na mediální scéně, která se dotýkají vzdělávacího obsahu, a k těmto tématům aktivně vyhledávám vědecky podložené informace, na nichž lze stavět argumentace.
4. Ctím odbornost a význam znalostí pro utváření názorů a rozvoj kompetencí.	• Rozlišuji názory a osobní postoje od faktů i úroveň odbornosti předložených informací, při komunikaci v odborné komunitě i mimo ni vedu diskusi s ohledem na tento rozdíl.
5. Vyznávám demokratické hodnoty zakotvené v Ústavě ČR a podporuji roli veřejných institucí a občanské společnosti pro jejich naplňování. V rámci svého občanského života, studia či práce se aktivně zapojuji do demokratických procesů (ve škole např. volby do školské rady, spolupráce s žákovskými parlamenty apod.).	• Svým jednáním jsem žákům a žákyním příkladem, jak dodržovat pravidla a společenské normy, respektovat práva druhých a přispívat k pozitivní atmosféře ve třídě i ve společnosti, aktivně vyhledávám příklady, na nichž lze s žáky a žákyněmi tyto aspekty reflektovat a posilovat.
6. Jednám v souladu s profesní etikou učitele a učitelky, tj. v souladu s hodnotami a postoji obsaženými v tomto kompetenčním rámci nebo v jiných platných etických kodexech spojených s učitelskou profesí.	• O etické a příkladné jednání usiluji v profesním, osobním i virtuálním životě, dbám na svoji mravní integritu, jednám konzistentně vůči každému žákovi a žákyni i vůči kolegům a kolegyním.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

7. Vedu žáky a žákyně k respektu k vědeckým faktům (bod 1) i duchovnímu životu a tradicím (bod 2) a k orientaci na mediální scéně a odpovědné práci s informacemi, sociálními sítěmi a umělou inteligencí (bod 3).

- Tam, kde je to vhodné, konfrontuji žáky a žákyně s rozdíly mezi vědeckými fakty a názory a postoji lidí, kteří je neznají, nebo je dokonce zneužívají, ukazujeme si rozdíl mezi miskoncepty a dezinformacemi.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

8. Vedu žáky a žákyně k rozvoji charakteru, osvojování demokratických hodnot a k podpoře veřejných institucí a občanské společnosti, a to zejména tím, že dávám žákům a žákyním příležitost zažívat uskutečňování těchto hodnot ve výuce a životě školy.

- Podporuji žáky a žákyně v participaci na rozhodnutích třídy a školy s vědomím vlastní odpovědnosti za tato rozhodnutí a s vědomím jejich důsledků.

OBLAST 6 PRPROFESNÍ SEBEPOJETÍ, ROZVOJ, ETIKA A DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

Kompetence 6.3: Systematicky pečuji o své duševní zdraví a psychohygie.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Věnuji odpovídající pozornost sám/sama sobě; sleduji svůj psychický stav (i na základě reflexe, viz kompetence 2.5), vedle svého studia či práce věnuji odpovídající pozornost také svým fyzickým potřebám (spánek, strava, odpočinek, pohyb), jiným potřebám, osobním zájmům, vztahům a sociálním kontaktům.

- Odlišuji svůj profesní a osobní život, pro své žáky a žákyně se v kontextu naplňování svých profesních kompetencí snažím dělat maximum, zároveň si však uvědomuji a hlídám své fyzické i psychické limity.

2. Pojmenovávám svá očekávání, obavy a potřeby spojené s učitelskou rolí a aktivně s nimi pracuji. Umím je sdílet s druhými a říci si o pomoc.

- Učitelství pro mě není osamělá profese, uvědomuji si, že sdílení úspěchů i obav s druhými je ku prospěchu mně i mým žákům a žákyním.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

3. Při plánování a realizaci výuky kladu důraz také na rovnováhu mezi pracovním a osobním životem, využívám již hotové materiály a inspiraci od kolegů a kolegyn, přenáším odpovědnost a aktivitu na žáky a žákyně tam, kde je to možné, vhodné a podstatné pro mou psychohygienu.

- Výukové materiály tvořím efektivně i pro opakované využití, sdílím je s kolegy a kolegyněmi, dbám na rovnováhu mezi mou aktivitou a aktivitou žáků a žákyně.

4. Při péči o své psychické zdraví aktivně a podle potřeby využívám dostupné prostředky, jako je kolegiální rozhovor, mentoring, intervize, supervize nebo jiná laická i odborná pomoc.

- Reflektuji slabší stránky svých pedagogických a oborovědidaktických kompetencí, aktivně vyhledávám možnosti kolegiální podpory v oblasti péče o své psychické zdraví.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

5. Umím dlouhodobě sledovat stav svého psychického zdraví a vykonávat svou práci tak, aby to pro mne bylo dlouhodobě udržitelné a naplňující.

- Dokážu rozpoznat projevy psychické nepohody, vím, na koho se v případě potřeby obrátit.